

VLAAMSE MILIEUMAATSCHAPPIJ

Grondwaterstandindicator freatisch grondwater November 2014

De grondwaterstandindicator geeft een beeld van de huidige stijghoogte van het grondwater ten opzichte van het verleden. De analyse van de stijghoogtegegevens is gebaseerd op maandelijkse peilmetingen door de VMM aangevuld met peilmetingen van het SCK en De Watergroep. De peilmetingen worden op twee manieren met historische gegevens vergeleken : Een relatieve situering van de stijghoogte, dit houdt in dat, per peilfilter, de stijghoogte van de laatste maand vergeleken worden met de stijghoogtes van die maand in de afgelopen jaren (wat is de toestand voor de tijd van het jaar ?) en een absolute situering waarbij de stijghoogte vergeleken wordt met de volledige stijghoogtereeks. Tegelijkertijd wordt er bepaald of er een relatieve stijging of daling is opgetreden tussen de voorlaatste en de laatste maand. De gegevens worden in een kaart en een aantal grafieken verwerkt. Hierdoor krijgt men een beeld van de toestand voor de tijd van het jaar, of het grondwater dan ook historisch hoog of laag staat en of het al dan niet aan het normaliseren is.

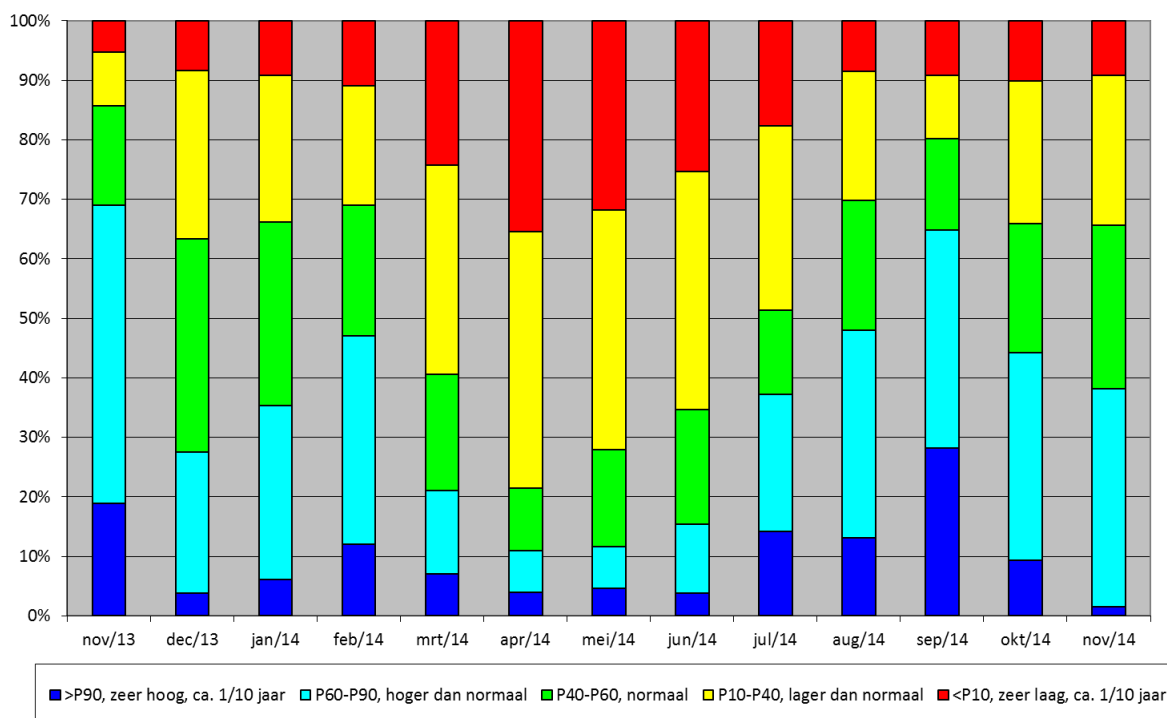
Momenteel worden enkel de freatische aquifers besproken. De peilfilters van het primair meetnet met continue meetreeksen van 11 jaar of meer en met een gemiddelde stijghoogte van 10 m-mv of minder worden voor de analyse weerhouden. De stijghoogtes van deze peilfilters geven het meest getrouwe beeld weer van de recente klimatologische variaties en deze kunnen getoetst worden aan een relatief lang verleden.

1. Historische vergelijking

1.a. Relatief : Wat is de toestand voor de tijd van het jaar ?

De analyse van de stijghoogtegegevens wordt maandelijks uitgevoerd. Deze analyse houdt in dat, per peilfilter, de stijghoogte van de laatste maand vergeleken worden met de stijghoogtes van die maand in de afgelopen jaren. Dit wordt in een percentiel uitgedrukt. Voor elke putfilter wordt de percentiel bepaald van de stijghoogte ten opzichte van de historische stijghoogtes, zonder echter zelf deel uit te maken van de te analyseren set. Als de stijghoogte lager is dan het tiende percentiel van de historische stijghoogtes (voor de betrokken maand) is dit een zeer lage stijghoogte, dit komt ca. één keer om de tien jaar vóór (in de betrokken maand). De klassenindeling wordt vervolledigd met volgende grenzen, het 40ste, 60ste en 90ste percentiel. Hoewel de analyses van de voorbije dertien maand naast elkaar getoond worden in dezelfde grafiek, is het niet verantwoord om dit als een stijghoogteverloop te interpreteren.

In november is de grondwaterstand op 39 % van de locaties hoog (37 % hoger dan normaal en 2 % zeer hoog), op 34 % laag (9 % zeer laag en 25 % lager dan normaal) en op 27 % normaal (Figuur 1). De stijghoogte is niet duidelijk hoog of laag voor de tijd van het jaar.

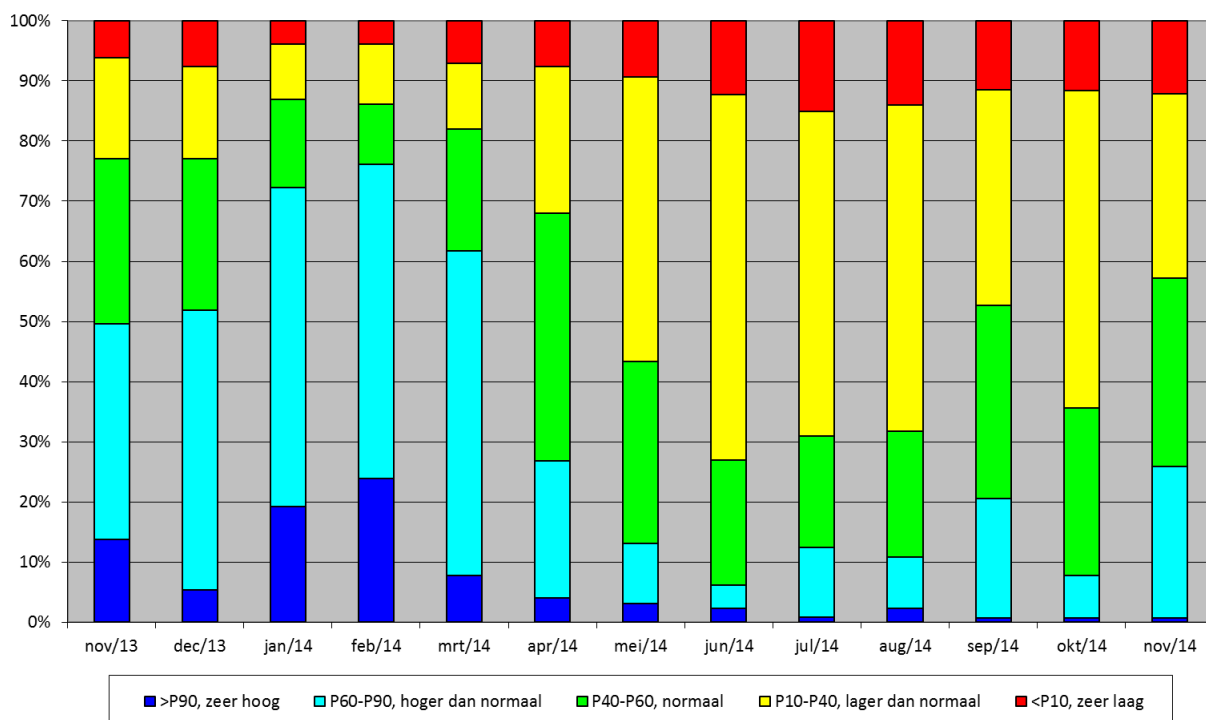

Figuur 1 : Relatieve stijghoogte op maand per maand basis ten opzichte van het verleden, procentuele verdeling afgelopen 13 maanden

1.b. Absoluut : Staat het grondwater historisch hoog of laag ?

Deze analyse houdt in dat de stijghoogte van de huidige maand vergeleken wordt met de volledige historische stijghoogtereeks (alle voorbije maanden en jaren). De stijghoogte wordt in een percentiel uitgedrukt. Een extreem hoge stijghoogte (> P10) wil zeggen dat de stijghoogte, voor een meetreeks van 10 jaar ononderbroken maandelijkse metingen, ca. 12 maal gemeten werd op een totaal van 120 metingen. De percentielen worden voor alle peilputten berekend, de percentages aan zeer hoge, hoge, normale, lager dan normale en zeer lage stijghoogtes worden dan bepaald. Het resultaat is een absoluut beeld van de toestand van het freatisch grondwater. Deze absolute analyse zal, afhankelijk van de tijd van het jaar, de extremiteit en de richting van de stijghoogteverdeling, ofwel een extremer ofwel een normaler beeld geven van de toestand dan de relatieve analyse (1.a.).

In de maand november 2014 waren 43 % van de stijghoogtes laag (31 % lager dan normaal en 12 % zeer laag), 31 % normaal en 26 % hoog (25 % hoger dan normaal en 1 % zeer hoog) (Figuur 2). Sinds juni 2014 lijkt er een kleine trend aanwezig te zijn waarbij er steeds minder lage en meer hoge stijghoogtes zijn.

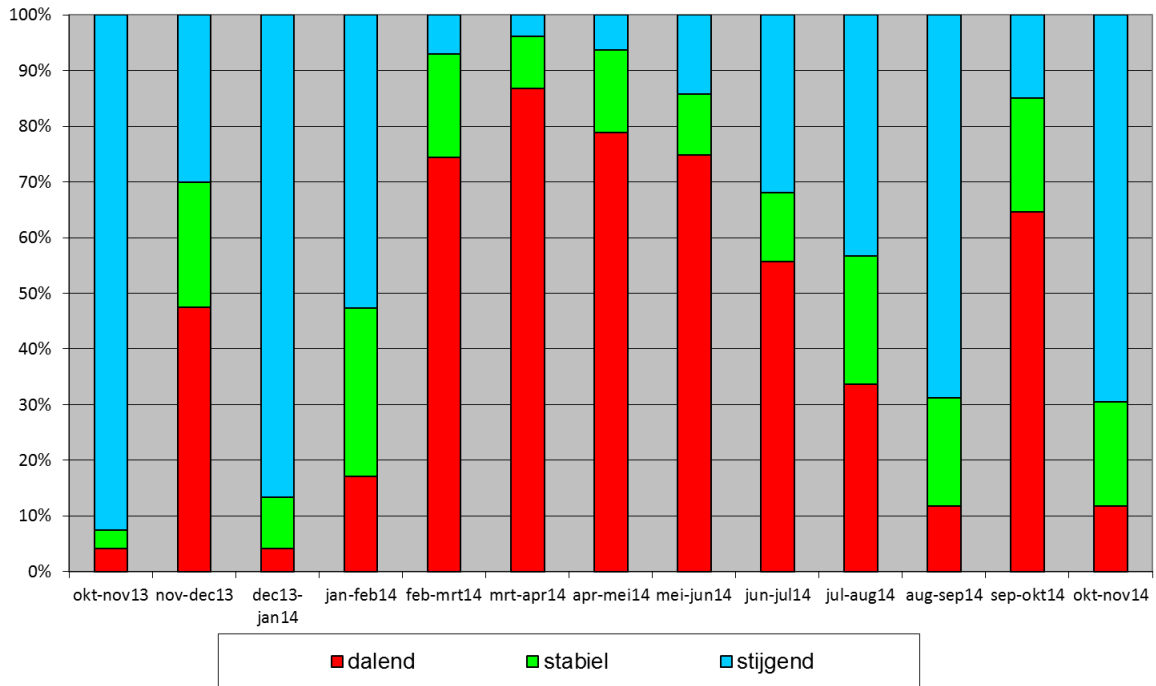

Figuur 2 : Absolute stijghoogte, procentuele verdeling van de afgelopen 13 maanden, maand ten opzichte van volledige stijghoogtereeks.

2. Is het grondwater gestegen of gedaald ?

De stijging of daling wordt bepaald tussen de voorlaatste en de laatste maand. Door het grote aantal peilfilters en het risico op interpretatievariatiës wordt hier gekozen om een meetbare grens in te stellen om te bepalen of de stijghoogte veranderd is en in welke zin. Hiervoor wordt per peilfilter voor de volledige stijghoogtereeks bepaald wat de mediane stijghoogte is op maandelijkse basis. Uit deze gegevens wordt het verschil tussen de maximale en minimale stijghoogte bepaald. Als de verandering in stijghoogte meer dan 5 % hiervan is wordt dit als stijging of daling aanzien. Als dit niet het geval is wordt het als stabiel beschouwd. Als er in de voorlaatste maand geen meting is kan deze analyse niet worden uitgevoerd.

De stijghoogtevariatiës tussen oktober en november 2014 zijn zo goed als dezelfde als tussen augustus en september 2014: 12 % dalend, 19 % stabiel en 69 % stijgend (Figuur 3). Hiermee wordt de trend die sinds maart-april wordt waargenomen (stelselmatig meer stijgende stijghoogtes ter compensatie van minder dalende stijghoogtes) bevestigd.

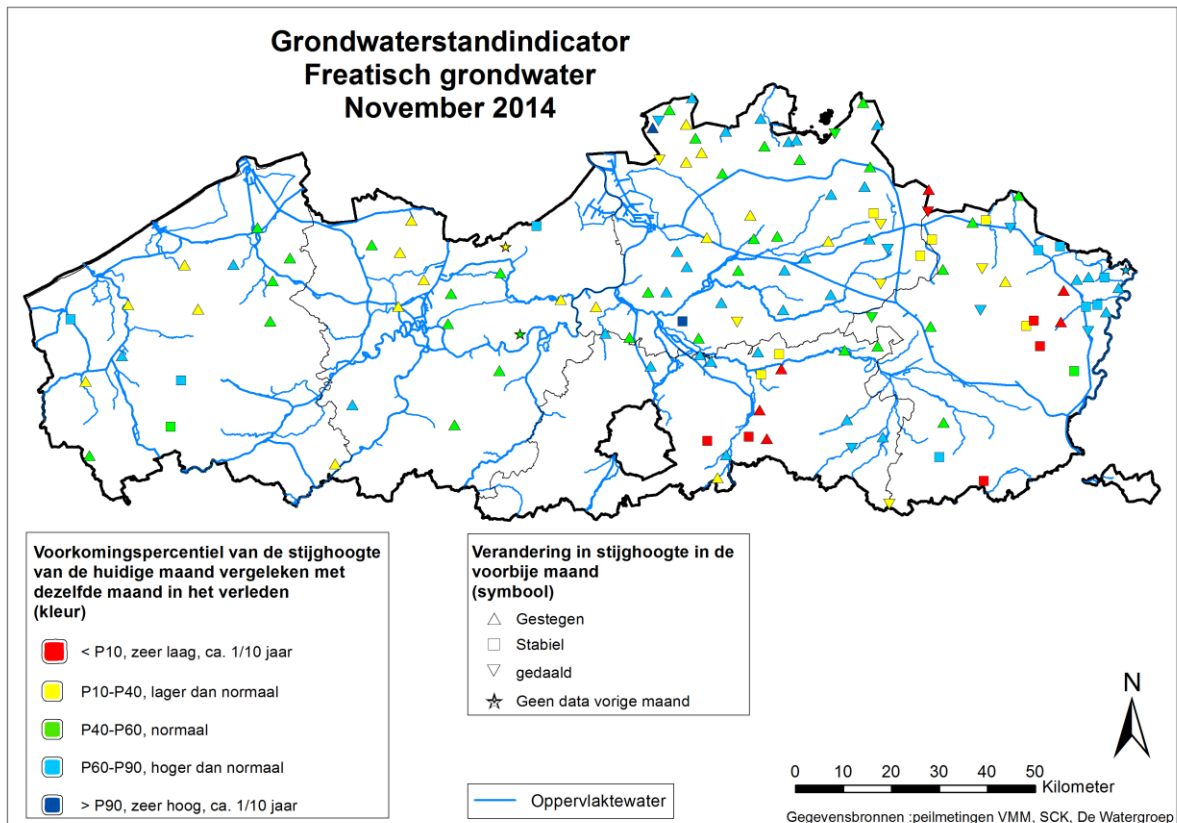

Figuur 3 : Stijghoogteveranderingen in de afgelopen 13 maanden, freatische putfilters.

3. Overzicht

De gegevens worden op kaart gepresenteerd volgens een standaard kleuren/symbolen patroon. Het bestaat uit een combinatie van het relatieve percentiel (kleurcode) en de stijghoogtewaardering (driehoek symbool).

In het westen en noorden van Vlaanderen komen zowel locaties voor met normale, lager en hoger dan normale stijghoogtes voor, meestal zonder duidelijke geografische samenhang. In de Noorderkempen en in de valleien van de Netes en de noordelijke Dijle zijn hoger dan normale stijghoogtes meer vertegenwoordigd. In het uiterste oosten van Vlaanderen zijn de stijghoogtes bijna uitsluitend hoger dan normaal en in het Demerbekken zijn er bijna geen lage stijghoogtes. Zeer lage stijghoogtes zijn vooral aanwezig in de zuidelijke Dijlevallei en op het Kempisch plateau (Figuur 4).

Figuur 4 : Overzichtskaart : stijghoogteveranderingen en relatieve stijghoogte.

4. Conclusie

Tussen oktober en november 2014 zijn de stijghoogtes opnieuw vooral gestegen (Figuur 3). De absolute stijghoogtes zijn gelijkaardig aan september 2014. Sinds juni 2014 is er een kleine trend waarbij het aantal locaties met hoge stijghoogtes stijgt ten opzichte van de locaties met lage stijghoogtes (Figuur 2). De toestand voor de tijd van het jaar is niet duidelijk hoog of laag, het aantal locaties met hoger dan normale stijghoogtes is groter dan het aantal locaties met lager dan normale stijghoogtes maar daartegenover is het aantal locaties met zeer lage stijghoogtes groter dan het aantal locaties met zeer hoge stijghoogtes (Figuur 1).

De zeer lage stijghoogtes (voor de tijd van het jaar) komen vooral voor op het Kempisch plateau en in de zuidelijke Dijlvallei. In het Demerbekken komen bijna geen lage stijghoogtes voor en in het uiterste oosten van Vlaanderen zijn de stijghoogtes bijna uitsluitend hoger dan normaal. In de rest van Vlaanderen is er een grotere heterogeniteit, normale, hoger en lager dan normale stijghoogtes komen gemengd voor. In de Noorderkempen, de valleien van de Netes en de noordelijke Dijlvallei is er een grotere concentratie aan hoger dan normale stijghoogtes (Figuur 4).